

Het
Nationaal
Taalcongres

NAAM:

TAAL
ACTIEF

5

ERVAAR
SPREKEN EN
SCHRIJVEN

TAALGROEIBOEK

MALMBERG

LES

WEEK 1

1 vooruitkijken

WOORDENSCHAT

2 zelfverzekerd en andere woorden

zelfverzekerd onzeker

TAAL VERKENNEN

3 onderwerp

Jan lacht.

4 komma

appels, peren en bessen

COMMUNICATIE

5 een compliment schrijven

SPELLING

woorden met bekende regels

EEN COMPLIMENT

Het voorbeeld van Puk:

1 Lieve Hella,

2 Ik vind jou superlief. Vorig jaar was ik heel verdrietig, omdat mijn opa ziek was. Jij gaf me toen een armbandje om me op te vrolijken. Het armbandje heeft allemaal kleuren die ik mooi vind: geel, blauw, rood. Je knoopte het om mijn pols. Toen voelde ik me meteen al vrolijker.

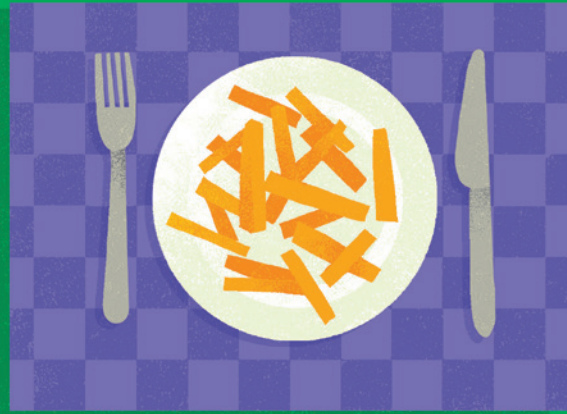
Je kunt ook heel goed armbandjes maken. Je hebt mijn armbandje zelf gemaakt en zelf bedacht. Dus je hebt het niet nagemaakt van een voorbeeld. Daar ben ik erg van onder de indruk. Ik vind het ook veel mooier dan armbandjes uit de winkel.

Mijn opa is gelukkig weer beter. Maar ik draag jouw armbandje nog steeds. En het maakt me nog altijd vrolijk!

3 Dikke knuffel van Puk

OLIVIA

OLIVIA

Ik zie mijn familie niet vaak. Want ze wonen overal. In Delft, Heerlen en Gaarkeuken. (Ja, dat is een plaats!) En zelfs in Singapore. Maar één keer in het jaar hebben we een etentje. Dan zit ik met mijn neefjes en nichtjes aan een tafel. We eten friet. De volwassenen zitten aan een andere tafel. Ze eten mosselen. (Dat lusten wij niet!)

Deze keer zat ik naast Olivia. Die had ik al heel lang niet meer gezien. Want zij woont met haar ouders in Singapore, al drie jaar.

Met Olivia was het vroeger altijd lachen. We schoten uitjes door het restaurant. We deden wie de meeste frieten in zijn mond kon proppen. ('Dat win ik,' zei Olivia, 'met mijn grote mond.')

Maar de Olivia die nu naast me zit, is een heel andere Olivia. Ze draagt lippenstift en nagellak. **Ze eet geen friet meer, maar mosselen.** (Bah!) En die grote mond? Die doet ze niet open.

Ik wil haar vertellen over het ponykamp en wat ik voor Sinterklaas heb gekregen. Maar Olivia vindt alles kinderachtig. Ik pik een mossel van haar bord en schiet hem weg. 'Hou op, kleuter!' sist Olivia.

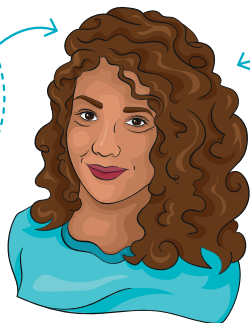
Dan stop ik mijn mond maar vol friet. Praten hoef ik er toch niet mee.

Ik heb iemand nodig die me vertelt: **Hoe praat ik met dertienjarigen?** Misschien is er een woordenboek voor. Of een app. Of moet ik gewoon wachten tot ik zelf dertien ben. Want wie weet hebben Olivia en ik elkaar dan weer heel veel te vertellen ...

Dit thema gaat over elkaar leren kennen.

De taalgast

Zij is een ster in mensen leren kennen.

Weetje:
Ze is gek op dieren. Vooral op paarden!

Rachel Rosier

Dit doe ik:

Ik werk voor tv.
Ik ben presentator.
Zo ontmoet ik veel mensen.

Het leukste van mijn werk:

Mensen vinden het spannend om op tv te komen.
Ik stel ze dan op hun gemak.
Want als iemand zich fijn voelt, kun je een goed gesprek voeren.

In dit thema ...

vertelt taalgast Rachel hoe ze mensen op hun gemak stelt.

ontdekt Saffa dat opscheppers best aardig kunnen zijn.

kom je te weten wat Hella voor liefs gedaan heeft.

Graap!

lees je over een geweldige machine. (Nou ja, geweldig?)

vraagt Eva wat ze kan doen aan haar saai oppas.

merk je hoe een gesprek over schoenen bij een poedel uitkomt.

ELKAAR LEREN KENNEN

Wat maak jij mee?
Zet een kruisje op de lijn.

Leuke trui! een compliment geven

nooit vaak

Dank je! een compliment krijgen

nooit vaak

 een gesprekje beginnen

nooit vaak

Hoe goed ben jij in anderen leren kennen?
Zet een kruisje op de trap.

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert hoe je een compliment schrijft.

Dit moet je weten

Schrijf iets aardigs over iemand.

Bijvoorbeeld over:

- het uiterlijk
- het innerlijk
- wat iemand goed kan

Dit kun je ermee

Je kunt een ander blij maken met een compliment.

DE SCHRIJFTAAK

Schrijf een compliment voor een klasgenoot.

Kijk naar het filmpje.

Mijn idee

Ik geef een compliment aan: _____

Dit compliment ga ik geven:

1 verkennen

2 voorbereiden

3 schrijven

4 nakijken

5 verbeteren

Je kunt goed voetballen.

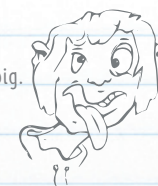

Een compliment kan
over van alles gaan.
Bijvoorbeeld:

Je hebt leuke
sproeten.

Je bent grappig.

Alleen maar voetbal

Het is weer zover, denkt Saffa.
Mama en tante Nora hebben **de slappe lach**.
Saffa niet, ze hangt op de bank. Ze verveelt zich.
Tante prikt in haar zij. 'Waarom haal je Niels niet op?'
Saffa schudt haar hoofd.
Niels zit bij haar in de klas.
En hij woont bij haar tante in de straat.
Hij is een **opschepper**.
Maar Saffa is niet **onder de indruk** van hem.
Het enige wat hij doet, is voetballen.
En zeggen dat hij de beste **doelman** is.
Daar trekt hij dan zo'n **zelfverzekerd** gezicht bij.
Niels is altijd op het **trapveldje**. Alsof er niets anders bestaat.
Ze **houdt** het **amper** een minuut bij hem **uit**.
Saffa houdt niet van maar één ding. Ze houdt van drummen.
Van lezen. En van heel snel fietsen ...
'Nou, laat Boef dan maar uit,' zegt tante.
Saffa pakt de hondenriem en **slentert** naar de deur.
'Ga maar lekker een stukje **kuieren!**' roept tante nog.
Voordat Saffa om uitleg kan vragen, lacht ze alweer.

Saffa moet er niet aan denken om met Niels te praten. Ze vindt hem een opschepper.

WOORDENLIJST

zelfverzekerd

met veel vertrouwen in jezelf, je twijfelt niet

onzeker

met weinig vertrouwen in jezelf, je twijfelt

slenteren

langzaam lopen

kuieren

lopen

doorstappen

snel lopen zonder te rennen

de opschepper

iemand die graag en vaak vertelt hoe goed hij is

de doelman

de voetballer die in het doel staat, hij mag de bal met zijn handen spelen

Boef trekt aan de riem en Saffa **stapt door**.
Ineens ziet ze wie daar aankomt.
Het is Niels met zijn poedel!
Nee, hè! Kan ze nog ontsnappen?
Te laat! De honden rennen **reeds** op elkaar af.
Wild rennen ze rondjes om Niels en Saffa.
Saffa wordt er duizelig van.
Eindelijk staan de honden stil.
Niels en Saffa staan gevangen in een **kluwen** van riemen.
'Niet aan het voetballen?' vraagt Saffa dan maar.
'Nee, ik kom van muziekles,' antwoordt Niels.
Saffa is even stil.
'Ik heb een **drumstel**,' zegt Niels.
Verbaasd zegt Saffa: 'Ik ook!'
Met de riemen nog om hun benen gaan ze zitten.
Zo blijven ze wel een uur samen praten.
Dat hadden ze al veel eerder moeten doen!

Hier komt Saffa erachter dat haar mening over Niels niet klopt.

Saffa en Niels laten allebei een hond uit. Daardoor raken ze in gesprek. Ze ontdekken nieuwe dingen van elkaar.

het trapveldje

een klein voetbalveldje in de buurt

uithouden

volhouden

amper

bijna niet

reeds

al

de kluwen

iets wat helemaal in elkaar gedraaid is, bijvoorbeeld wol of touw

het drumstel

een stel trommels waarop je kunt spelen

de slappe lach

als je heel erg moet lachen en er niet mee kunt ophouden

onder de indruk zijn

iemand of iets heel mooi of goed vinden
Twan is onder de indruk van de hoge bergen vol sneeuw.

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert de betekenis van 15 woorden.

zelfverzekerd onzeker

doorstappen
kuieren
slenteren

Dit kun je ermee

Nieuwe woorden die je leert,
kun je gebruiken in je taal.

Bijvoorbeeld als je een compliment schrijft.

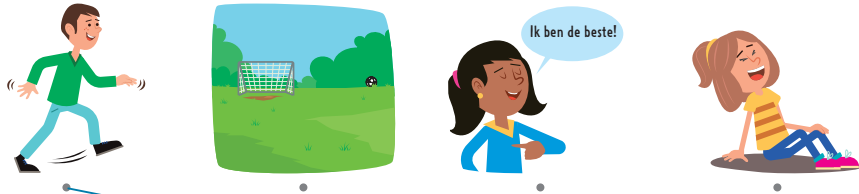
zelfverzekerd
onzeker
slenteren
kuieren
doorstappen
de opschepper
de doelman
het trapveldje
uithouden
amper
reeds
de kluwen
het drumstel
de slappe lach
onder de indruk zijn

EERST PROBEREN

Lees de woorden bij 'stap in'.

KEN JE ALLE WOORDEN? NEE? BEGIN BIJ
 JA? BEGIN BIJ

★ 1 Wat hoort bij elkaar?

de opschepper

de slappe lach

het trapveldje

doorstappen

★ 2 Welk woord past bij de zin?

Roos weet wat ze wil. Ze twijfelt niet.

- amper
 onzeker
 zelfverzekerd

Bo kijkt naar het schilderij.

Ze vindt het prachtig.

- doorstappen
 de kluwen
 onder de indruk zijn

De kinderen voetballen.

- het drumstel
 kuieren
 het trapveldje

Rik loopt rustig. Hij heeft geen haast.

- doorstappen
 slenteren
 uithouden

Bram zegt dat hij de slimste van de hele school is.

- de doelman
 de opschepper
 de slappe lach

Het touw zit helemaal in de war.

- het drumstel
 de kluwen
 reeds

★ 3 Welk woord past het best in de zin?

Kies uit:

amper drumstel onzeker reeds uithouden

Er blijft één woord over.

Bram slaat met zijn stokken op het drumstel.

Kom, het is _____ tijd om naar huis te gaan.

Sam weet niet wat hij moet doen: hij is _____.

Suus had _____ genoeg tijd om de sommen te maken.

4 Welke zin past erbij?

Tim kuiert door het park.

- Hij rent door het park.
- Hij wandelt door het park.

Kai is doelman.

- Hij maakt muziek.
- Hij voetbalt.

Loes en Fatima hebben de slappe lach.

- Ze lachen een beetje.
- Ze lachen heel lang.

Jort houdt het niet uit in het koude water.

- Hij wil in het water blijven.
- Hij wil uit het water.

Omar stapt flink door.

- Hij heeft haast.
- Hij verveelt zich.

5 Zelfverzekerd of onzeker?

Je weet precies wat je wilt.

Je durft iemand amper aan te kijken.

Je twijfelt niet.

Je bent niet bang om het fout te doen.

Je mompelt.

zelfverzekerd

-
-
-
-
-

onzeker

-
-
-
-
-

STAP UIT

Hoeveel nieuwe woorden vond je moeilijk om te onthouden?

- meer dan 10
- tussen de 5 en 10
- minder dan 5

Puzzel

- 1 iemand die graag en vaak vertelt hoe goed hij is
- 2 een klein voetbalveldje in de buurt
- 3 iets wat helemaal in elkaar gedraaid is, bijvoorbeeld wol of touw
- 4 lopen
- 5 met veel vertrouwen in jezelf, je twijfelt niet
- 6 snel lopen zonder te rennen
- 7 met weinig vertrouwen in jezelf, je twijfelt
- 8 de voetballer die in het doel staat
- 9 volhouden
- 10 bijna niet
- 11 al
- 12 een stel trommels waarop je kunt spelen
- 13 langzaam lopen
- 14 als je heel erg moet lachen en er niet mee kunt ophouden
- 15 iemand of iets heel mooi of goed vinden

				1	o	p	s	c	h	e	p	p	e	r
2												d		
				3										
				4	k	u	i	e	r	e	n			
5								v	e	r				d
6		o	o						p	p				
				7										
								8	o	e				
				9	u	i				o	u			
											11	e	e	d
				12										
				13										
				14	de	slappe								
				15	onder	de								zijn

Welk woord staat er?

Zet de letters uit de gekleurde vakjes achter elkaar.

Saffa komt erachter dat haar mening over Niels niet _____.

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert wanneer je een **komma** gebruikt.

Dit moet je weten

Een komma is een leesteken.

Je schrijft een komma bij een opsomming in een zin.

Ik eet graag appels, peren en bessen.

In mijn groepje zitten Kevin, Amira, Stan en ik.

Je schrijft ook een komma als je iemand aanspreekt.

Papa, mag ik een snoepje?

Kijk uit, Luuk!

Dit kun je ermee

Je kunt zelf een zin schrijven met een komma.

Zo kan de lezer jouw zin beter lezen.

EERST PROBEREN

Achter welk woord hoort een komma?

Let op: soms zijn het twee woorden.

Marit ik heb een pakje voor je.

Wout Tijn en Amin zijn vrienden.

Meneer wat ziet u?

Ik houd van paars geel groen en oranje.

HEB JE ALLES GOED? NEE? BEGIN BIJ

JA? BEGIN BIJ

1 In welke zin staat de komma op de goede plaats?

In de speeltuin staan een wip, een klimrek en een bank.

In de speeltuin staan een wip een klimrek, en een bank.

Opa hoe oud, bent u?

Opa, hoe oud bent u?

Kim Ali en Zara, hebben klassendienst.

Kim, Ali en Zara hebben klassendienst.

Mag het raam dicht, juf?

Mag, het raam dicht juf?

2 Achter welk woord hoort een komma?

Let op: soms zijn het twee woorden.

Ik houd van **sporten** spelen en kletsen.

Sofie ik vind je spreekbeurt leuk.

Ik eet een broodje met sla kaas tomaat en komkommer.

Arwen waar ga je naartoe?

3 Waar hoort de komma?

Schrijf de hele zin op.

De vlag is rood wit en blauw.

De vlag is rood, wit en blauw.

We eten groente pasta kip en saus.

Siem jij bent de tikker.

Pas op Remi!

4 Bedenk twee zinnen met een komma.

Je geeft een opsomming.

Je spreekt iemand aan.

STAP UIT

Kun jij nu zinnen met een komma schrijven?

Ja, ik kan het heel goed.

Mwah, het lukt een beetje.

Nee, ik vind het nog lastig.

Soms is het druk in je hoofd.
Dat is niet altijd handig.
Ga je schrijven of spreken?
Dan is het fijn als je hoofd leeg is.
Deze opdrachten helpen je daarmee.

Ga naast je tafel staan.
Ga op één been staan.
Tel tot drie.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Maak spierballen.
Schud dan je armen los.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Ga op je hurken zitten.
Kom dan heel langzaam omhoog.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Zet je armen in je zij.
Adem diep in ...
en weer uit.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Draai een rondje.
Raak je voeten aan.
Strek je goed uit.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Ga op je tenen staan.
Steek je armen omhoog.
En rek je uit.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Schud je voeten los.
Je benen ... Je billen ...
Je buik ... En je armen.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

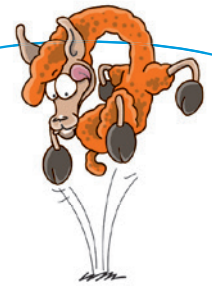
Ga naast je tafel staan.
Raak met je neus
je knie aan.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Span al je spieren aan.
Schud dan je armen
en benen los.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Spring vijf keer op je
plaats omhoog.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Maak je heel groot.
Maak je heel klein.
En dan weer heel groot.
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

Ga naast je tafel staan.
Strek je armen uit
naar links en rechts.
Fladder als een vogel!
Gedaan?
Dan kun je aan de slag!

1 verkennen

Lees de opdracht op het digibord.

EEN COMPLIMENT

1 Het begin

Begin met de aanhef. Bijvoorbeeld:

- Beste Indra,
- Slimme Karim,
- Stoere Lieke,

2 Het midden

Geef het compliment. Je kunt zo beginnen:

- Ik vind ...
- Jij bent ...
- Jij hebt ...
- Jij kunt ...

Leg ook uit waarom je het compliment geeft.

3 Het einde

Sluit af met een groet en je naam.

Bijvoorbeeld:

- Liefs van ...
- Knuffel van ...
- Groetjes, ...

Het voorbeeld van Puk:

1 Lieve Hella,

2 Ik vind jou superlief. Vorig jaar was ik heel verdrietig, omdat mijn opa ziek was. Jij gaf me toen een armbandje om me op te vrolijken. Het armbandje heeft allemaal kleuren die ik mooi vind: geel, blauw, rood. Je knoopte het om mijn pols. Toen voelde ik me meteen al vrolijker.

Je kunt ook heel goed armbandjes maken. Je hebt mijn armbandje zelf gemaakt en zelf bedacht. Dus je hebt het niet nagemaakt van een voorbeeld. Daar ben ik erg van onder de indruk. Ik vind het ook veel mooier dan armbandjes uit de winkel.

Mijn opa is gelukkig weer beter. Maar ik draag jouw armbandje nog steeds. En het maakt me nog altijd vrolijk!

3 Dikke knuffel van Puk

2 voorbereiden

schrijfhulp

Vul de schrijfhulp in. Gebruik steekwoorden.

1 De aanhef is: _____

2 Het compliment is: _____

Ik geef het compliment, omdat: _____

3 Ik sluit af met: _____

1 verkennen

2 voorbereiden

3 schrijven

4 nakijken

5 verbeteren

Tip van de taalgast
Een compliment hoeft niet groot te zijn. Een klein compliment is ook prima!

Hoe vaak geef jij iemand een compliment?

- bijna elke dag
 soms
 nooit

Dit neem ik mee.

WOORDENSCHAT MIJN WOORDEN

Ja! Dit woord past bij mijn compliment:

- zelfverzekerd
- onder de indruk zijn
- de slappe lach

Dit is ook een goed woord voor in mijn compliment:

TAAL VERKENNEN MIJN ZIN

Waarom krijgt de ander een compliment van jou? Noem drie dingen. Let op de komma!

helpen

Jij bent aardig, grappig, lief, stoer, anders, jezelf, slim, mobi,

3 schrijven

Schrijf je compliment.

Wat heb je nodig?

de schrijfhulp
 het voorbeeld van Puk

de tip van de taalgast

mijn woorden
 mijn zinnen

tijd om rustig na te denken

Volgende week maak je de tekst af.

STAP UIT

Hoe gaat het met het schrijven?

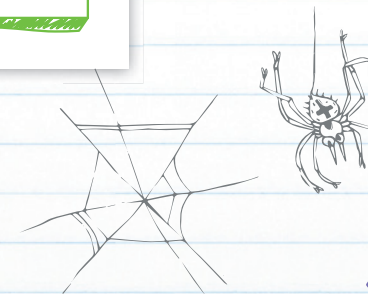
LEKKER BEZIG!

HET LUKT NOG NIET ZO.

Even krabbelen

Maak het web af en teken er een spin in.

Dit boek gaat over jouw **taal**.
Je denkt na: wat wil ik vertellen?
En hoe kan ik dat het beste doen?
Je leert steeds beter schrijven,
praten en luisteren.
Zo **groeit** je in taal.
Daarom is dit **boek**
jouw **taalgroeiboek**.

